

VÁŠ DOPIS čj.: -
ZE DNE: 28. 8. 2013
NAŠE čj.: 07-155/13

VYŘIZUJE: Mgr. Petra Vrábliková
TEL.: 221 729 013
E-MAIL: vrablikova@cak.cz

Mgr. Robert Cholenský, Ph. D.
advokát
Bolzanova 5
Brno
r.cholensky@centrum.cz

V Praze dne 28. 8. 2013

Věc: Odepírání práva advokáta pořizovat zvukovou nahrávku ze soudního jednání

Vážený pane magistře,

odpovídám tímto na Váš dopis ze dne 27. 8. 2013, kterým jste se obrátil na odbor vnější a vnitřní legislativy České advokátní komory se žádostí o stanovisko k praxi Krajského soudu v Brně, pokud jde o rozhodování o právu účastníků řízení pořizovat zvukovou nahrávku ze soudního jednání. K Vašemu dotazu lze uvést následující:

1. Česká advokátní komora nemůže komentovat způsob vyřízení Vaší stížnosti na soudkyni Krajského soudu v Brně, jehož se Vám dostalo dopisem místopředsedy soudu ze dne 26. 6. 2013. Restriktivní výklad ustanovení § 164 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, je zde však pochopitelný jen částečně. Je zřejmé, že orgány státní správy soudů nemohou zasahovat do postupu soudu při výkonu jeho nezávislé činnosti, zde do způsobu úpravy ústního jednání v konkrétní věci. Je však otázkou, zda se skutečně jedná o individuální rozhodovací činnost soudce, jde-li o obecnou praxi úpravy řízení ve všech obdobných věcech vedených před tímto soudem založenou na doporučení konkrétního představitele státní správy soudu.

2. S právním názorem, na němž je postup nebo doporučení k postupu založeno, se lze stěžít ztotožnit, neboť jeho důvody spočívají v dle místopředsedy Krajského soudu v Brně nezákonném chování veřejnosti v jednacím síni (resp. posléze mimo ni), a jsou důvody odlišnými od těch, které uvádí zákonná úprava. Dle ustanovení § 6 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, uskutečňovat obrazové nebo zvukové přenosy a pořizovat obrazové záznamy v průběhu soudního jednání lze jen s předchozím souhlasem předsedy senátu nebo samosoudce. S vědomím předsedy senátu nebo samosoudce lze pořizovat zvukové záznamy; kdyby způsob jejich provádění mohl narušit průběh nebo důstojnost jednání, může předseda senátu nebo samosoudce jejich pořizování zakázat.

3. Zákonným důvodem pro zákaz pořizování zvukového záznamu je tak pouze narušení průběhu nebo důstojnosti soudního jednání. O tento případ se však pravděpodobně nejedná, taková situace by ostatně musela vyplývat z protokolu o průběhu jednání.

4. Je-li pořizování zvukového záznamu v průběhu řízení odmítáno paušálně bez ohledu na zákonem stanovená kritéria, je sice do jisté míry možné chápat snahu o ochranu osobnostních práv osob na řízení zúčastněných před nezákonnými zásahy v neoprávněného podobě zveřejňování záznamu, nicméně na základě této úvahy nelze zasahovat do práv účastníků řízení, zejména v situaci, kdy lze téhož účelu dosáhnout jinak (soudce, resp. předseda senátu může poučit o limitech použití případně nahraného záznamu, účastníci mají možnost se bránit, mají-li skutečně za to, že zveřejněním záznamu došlo k zásahu do jejich osobnostních práv, žalobou na odstranění tohoto zásahu).

5. Je zřejmé, že se v daném případě jedná o kolizi dvou základních práv, a sice práva na ochranu osobnosti a práva na spravedlivý proces, resp. ústavně zakotveného principu rovnosti účastníků řízení dle čl. 96 Ústavy a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Tento princip v sobě obsahuje i oprávnění obou stran řízení jak vést spor nebo do něj vstoupit, a v rámci něj činit vlastní procesní úkony, tak i právo zaznamenávat úkony soudu a osob zúčastněných na řízení (včetně protistrany) pro své potřeby, event. si tak zajistit kontrolu postupu soudu a plnění jeho ústavních rolí.

6. Zákon o soudech a soudcích zde vystupuje jako *lex specialis* vůči občanskému zákoníku, a při použití interpretačního pravidla *lex generalis non derogat legi speciali* je třeba nutně dojít k závěru, že na základě obecného ustanovení občanského zákoníku nelze použití zvláštní normy vyloučit (byť se v právní teorii opakovaně objevuje myšlenka přednosti hmotněprávních práv před procesními).

7. Možnost nahrávat zvukový záznam k potřebám účastníka řízení ostatně uznal za součást práva na spravedlivý proces a principu rovnosti i Ústavní soud, když v nálezu sp. zn. II. ÚS 2672/07 konstatoval, že „soudní řízení je tradičně postaveno na principu veřejnosti a ústavodárce význam tohoto principu zdůraznil tím, že jej zakotvil jak v čl. 96 odst. 2 Ústavy, tak v čl. 38 odst. 2 Listiny. Podle nauky princip veřejnosti spočívá v tom, že soudnímu projednávání věci může být v zásadě kdokoli přítomen, i osoba na daném případě bezprostředně nezainteresovaná, a sleduje jednak prvek kontroly činnosti soudů a jednak prvek prevence (Pavlíček, V., Hřebejk, J.: Ústava a ústavní řád české republiky. Svazek I. Ústava České republiky. Linde Praha: 1994. str. 233). Jinak řečeno, veřejnost jednání má především umožňovat kontrolu řádného výkonu soudnictví, posouzení "jak ze strany státu koná se spravedlnost", má zabraňovat "utajené", tzv. kabinetní justici. Podle některých názorů je veřejnost jednání zároveň zárukou soudcovské nezávislosti, zřejmě proto, že veřejnost se může přesvědčit o tom, že soudce nejedná a nerozhoduje pod nějakým viditelným dohledem či nátlakem (Sládeček, V., Mikule, V., Sydlová, J.: Ústava České republiky. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2007. str. 798. bod 12). Ještě jinak řečeno, jde o všeobecný požadavek na transparentnost soudní moci (Klíma, K. a kol.: Komentář k Ústavě a Listině. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. str. 498).

(...) Posuzovaný princip veřejnosti má konečně svůj praktický dopad jak pro veřejnost jako celek, tak i pro účastníky konkrétního soudního řízení. Jde o to, že soudce (předseda senátu) je *dominus litis*, a je to tedy výhradně on, kdo vede řízení. Konkrétně k protokolaci soudního jednání dochází v občanskoprávním řízení výhradně pod diktátem soudce. Kontrola souladu jeho činnosti s materiálně pojímaným právním řádem a jeho hodnotovým systémem se uvnitř

soustavy soudní moci děje zásadně ex post a zásadně vychází ze zásady quod non est in actis non est in mundo. Proto v určitých případech pouze fyzická přítomnost veřejnosti či obrazový a zvukový přenos nebo záznam mohou tvořit protiváhu proti moci soudce "tvořit historii" průběhu soudního jednání. Tato protiváha samozřejmě není způsobilá být podkladem pro rozhodnutí soudu o věci samé, neboť jakýkoliv její výstup není procesně použitelným důkazem. Avšak mohla by být způsobilá zapříčinit změnu znění protokolace, pokud by averze mezi soudcem a účastníkem (účastníky řízení) jinak mohla znetvořit obraz skutečnosti zaznamenaný v protokolu.

Proto není možné princip veřejnosti soudního řízení vyložit jen jako oprávnění veřejnosti, která není konkrétním soudním řízením bezprostředně dotčena. To je dáno tím, že § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích nijak neomezuje adresáty, a proto je k výkonu dílčích práv v souvislosti s principem veřejnosti soudního řízení nutno přistupovat v souladu se zásadou dovolenosti toho jednání, které není zákonem výslovně zakázáno (čl. 2 odst. 4 Ústavy), která se co do podstaty liší od povinnosti orgánů státu postupovat jen v dispozici zákona (čl. 2 odst. 3 Ústavy). Nelze proto dílčí komponenty vyplývající z principu veřejnosti soudního řízení vylučovat jen proto, že nejsou zákonem výslovně upraveny. Lze uzavřít, že přítomnost veřejnosti, ať už osobní či skrze obrazový či zvukový přenos nebo záznam, nelze jednoduše či automaticky odmítat či vylučovat bez toho, že by k tomu byl relevantní důvod, protože jinak se jedná o svévoli.

(...) Nelze proto souhlasit se závěrem obecného soudu o obecné a kategorické nemožnosti připustit zvukový záznam stěžovatelky coby jednoho z účastníků řízení. V tomto ohledu nelze souhlasit ani s výkladem rovnosti účastníků řízení, protože princip rovnosti se zde projevuje tím, že obě strany mají možnost pořádit zvukový záznam s vědomím soudce.

8. Lze nadto podotknout, že dle ustanovení čl. 95 Ústavy ČR je soudce při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou. V daném případě se jedná o dvě zákonné normy (a dvě ústavní práva); pokud má soudce za to, že zde dochází k aplikační kolizi, resp. že jedna z nich je neústavní, jediným způsobem, jímž může na danou situaci reagovat, je postup dle ust. čl. 95 odst. 2 Ústavy, tj. podání návrhu na zrušení příslušného ustanovení. Takový návrh ze strany Krajského soudu v Brně podán nebyl.

9. Dle ustanovení čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR (a shodně čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Rozhodnout o nepřipustnosti pořizování zvukového záznamu účastníkem (lhostejno v jaké formě) může soud pouze tehdy, pokud k tomu má zákonný podklad a zákonný důvod.

Pokud tedy soud zakazuje pořizování zvukového záznamu účastníku z jiného než zákonného důvodu (neboť o způsobu pořizování záznamu a jeho vlivu na důstojnost soudního jednání nepadlo v odpovědi na Vaši stížnost ani slovo), činí tak zřetelně mimo svou pravomoc.

Na závěr si Vás dovoluji upozornit, že výše uvedené stanovisko je názorem odboru vnější a vnitřní legislativy České advokátní komory a nemůže být považováno za závazný výklad právních předpisů upravujících výkon advokacie ani za stanovisko České advokátní komory jako takové.

S pozdravem

JUDr. Johan Justoň, v.r.
vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy